

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Pwyllgor:	Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol
Dyddiad:	16 Chwefror, 2021
Pwnc:	Gosod Cyllideb 2021/22 (Cyfalaf)
Pwrpas yr Adroddiad:	Ystyried cynigion cyllidebol terfynol ar gyfer 2021/22
Cadeirydd Sgriwtini:	Y Cynghorydd Aled Morris Jones
Aelod(au) Portffolio :	Y Cynghorydd Robin Williams
Pennaeth Gwasanaeth:	Marc Jones, Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151
Awdur yr Adroddiad:	Anwen Davies, Rheolwr Sgriwtini
Ffôn:	01248 752578
E-bost:	AnwenDavies@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Amherthnasol

1 – Argymhelliad/ion

Gofynnir i'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol gytuno ymateb ffurfiol i'r Pwyllgor Gwaith ar gyllideb gyfalaf y Cyngor ar gyfer 2021/22 (gan ddefnyddio'r cwestiynau sgriwtini allweddol ym mharagraff 4 isod) a chan gymryd i ystyriaeth y sylwadau a wnaed gan y Panel Sgriwtini Cyllid.

2 – Cyswllt efo Cynllun y Cyngor / Blaenoriaethau Corfforaethol Eraill

Cyswllt uniongyrchol â Chynllun y Cyngor a blaenoriaethau trawsnewid. Bydd ystyriaeth y Pwyllgor o'r cynigion cyllidebol cychwynnol ar gyfer y flwyddyn nesaf yn cynnwys sut mae'r cynigion yn galluogi'r Pwyllgor Gwaith i gyflawni Cynllun y Cyngor a'r rhaglen drawsnewid yn ogystal ag unrhyw risgiau penodol.

3 – Egwyddorion Fel Canllaw ar gyfer Sgriwtini

Er mwyn cynorthwyo Aelodau wrth graffu ar y pwnc:-

3.1 Effaith mae'r eitem yn ei chael ar unigolion a chymunedau **[ffocws ar y cwsmer/ dinesydd]**

3.2 Edrych ar effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd unrhyw newid arfaethedig – yn ariannol ac o ran ansawdd **[ffocws ar werth]**

3.3 Edrych ar unrhyw risgiau **[ffocws ar risg]**

3.4 Sgriwtini'n cymryd rôl rheoli perfformiad neu sicrhau ansawdd **[ffocws ar berfformiad ac ansawdd]**

3.5 Edrych ar gynlluniau a chynigion o safbwynt:

- hirdymor

- atal
- integreiddio
- cydweithio
- cynnwys

[ffocws ar lesiant]

4 – Cwestiynau Sgriwtini Allweddol

Cynigir y cwestiynau allweddol canlynol fel sail ar gyfer ystyriaeth y Pwyllgor o gynigion cyllidebol 2021/21:

- O ystyried yr adnoddau cyfalaf cyfyngedig sydd ar gael, a yw'r Pwyllgor o'r farn bod y rhaglen gyfalaf arfaethedig yn gwneud y defnydd mwyaf effeithiol o ffynonellau cyllid?
- Sut mae cynigion cyfalaf 2021/22 yn galluogi'r Pwyllgor Gwaith i gyflawni Cynllun y Cyngor a'r rhaglen drawsnewid yn y tymor canol, yn ogystal â chydbwysu blaenoriaethau tymor byr?
- Sut mae'r Cyngor wedi paratoi dros y blynyddoedd diwethaf ar gyfer cyllid cyfalaf sy'n prnhau. Beth yw'r risgiau wrth symud ymlaen?
- Ydy'r gyllideb ddrafft yn galluogi'r Cyngor i fanteisio ar gyfleoedd grantiau posibl i gefnogi'r amcanion strategol?

5 – Cefndir / Cyd-destun

1. CYD-DESTUN

1.1 Mae'r gwaith o graffu ar y broses gosod cyllideb wedi datblygu ac aeddfedu dros y blynyddoedd diwethaf, gan osod y seiliau ar gyfer proses well a mwy systematig sy'n seiliedig ar ganlyniadau ac arfer dda. Mewn gwirionedd, mae'r broses yn caniatáu ar gyfer dull mwy systematig o graffu ariannol, fel bloc adeiladu hanfodol ar gyfer rheolaeth a llywodraethiant ariannol cadarn. Mae ein dull o graffu ariannol yn dod i'r amlwg fel model o arfer dda.

1.2 Strategaeth Gyfalaf 2019/20 – 2021/22

Mae Côt Darbodus diwygiedig CIPFA ¹ yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol gynhyrchu strategaeth gyfalaf er mwyn:

- Nodi'r cyd-destun tymor hir y dylid gwneud penderfyniadau ynghylch gwariant cyfalaf a buddsoddi ynddo
- Fel ffordd o sicrhau bod Cynghorau'n gwneud penderfyniadau cyfalaf a buddsoddi yn unol ag amcanion a blaenoriaethau gwasanaeth
- Sicrhau bod awdurdodau lleol yn cymryd ystyriaeth briodol o stiwardiaeth, gwerth am arian, darbodusrwydd, cynaliadwyedd a fforddiadwyedd wrth osod eu rhaglenni cyfalaf.

Mabwysiadwyd strategaeth gyfalaf a rhaglen gyfalaf yr Awdurdod am 2019/20 - 2021/22 gan y Cyngor Llawn ym mis Mai, 2019.² Mae'n nodi'r amcanion, yr egwyddorion a'r fframwaith llywodraethu i sicrhau bod yr Awdurdod yn cymryd penderfyniadau ar wariant cyfalaf a buddsoddi yn unol â Chynllun y Cyngor a blaenoriaethau trawsnewid lleol. Un o egwyddorion sylfaenol y Strategaeth yw

¹ Côt Darbodus Diwygiedig (CIPFA) dyddiedig Medi 2017

² Cyfarfod o'r Cyngor Llawn ar 14 Mai, 2019.

canolbwyntio gwariant cyfalaf ar brosiectau sy'n cynorthwyo'r Cyngor i gyflawni amcanion allweddol Cynllun y Cyngor ac sy'n helpu'r Cyngor i gyflawni ei gyfrifoldebau statudol:

- i. Sicrhau y gall pobl Ynys Môn ffynnu a gwireddu eu potensial tymor hir
- ii. Cefnogi oedolion a theuluoedd bregus i'w cadw'n ddiogel, yn iach ac mor annibynnol â phosib
- iii. Gweithio mewn partneriaeth â'n cymunedau i sicrhau eu bod yn gallu ymdopi'n effeithiol â newid a datblygiadau, gan amddiffyn ein hamgylchedd naturiol

Mae'r Strategaeth hefyd yn nodi'r gwariant cyfalaf posib yn y dyfodol, yn asesu'r effaith ar elfen cyllido cyfalaf y cyfrif refeniw ac yn pennu'r cyllid sydd ar gael i ariannu cynlluniau cyfalaf newydd am y cyfnod 2019/20 - 2021/22. Hefyd, mae'r strategaeth yn nodi'r egwyddorion tymor hir sy'n sail i gynllunio cyfalaf i'r dyfodol.

1.3 Egwyddorion y Strategaeth Gyfalaf

Mae'r Strategaeth Gyfalaf yn trafod nifer o egwyddorion tymor hir a ddylai fod yn sail i raglen gyfalaf y Cyngor:

- Dylai'r rhaglen gyfalaf flynyddol ganolbwyntio gwariant cyfalaf ar brosiectau sy'n gwneud y cyfraniad mwyaf at y blaenoriaethau allweddol yng Nghynllun y Cyngor am y cyfnod 2017/2022
- Dylid dyrannu cyllid cyfalaf bob blwyddyn i sicrhau buddsoddiad ynn yr asedau cyfredol
- Bydd y Cyngor yn sicrhau'r cyllid cyfalaf allanol mwyaf posib os oes modd gwneud hynny ac os yw'n fforddiadwy
- Blaenoriaethir cyllid cyfalaf hefyd i'w wario ar asedau sydd raid wrthynt i helpu'r Cyngor i gyflawni ei gyfrifoldebau statudol
- Ymrwymiad parhaus i Raglen Ysgolion yr 21ain Ganrif ac i ddefnyddio'r cyllid allanol sydd ar gael yn llawn

1.4 Ffynonellau Cyllido'r Gyllideb Gyfalaf

Ariennir rhaglen gyfalaf flynyddol y Cyngor trwy nifer o ffynonellau cyllid:

- Derbyniadau Cyfalaf
- Cyfraniad gan Refeniw
- Benthycia â Chefnogaeth
- Benthycia Di-gefnogaeth
- Grant Cyfalaf Cyffredinol
- Grantiau Allanol
- Lwfans Atgyweirio Mawr

1.5 Wrth ystyried eu hymateb i'r cynigion cyllidebol terfynol, bydd angen i aelodau'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol ystyried y cynigion o ran sefyllfa ariannol tymor hirach y Cyngor (ein Cynllun Ariannol Tymor Canol a'r Strategaeth Gyfalaf a Rhaglen Gyfalaf 2019/20 - 2021/22) ac amcanion a blaenoriaethau tymor hir y Cyngor (fel y nodir nhw yng Nghynllun y Cyngor).

2 GOSOD CYLLIDEB Y CYNGOR AR GYFER 2021/22

2.1 Ynghlwm mae adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 ar y cynigion cychwynnol ar gyfer cyllideb 2020/21 (**ATODIAD 1**) a gyflwynwyd i gyfarfod o'r Pwyllgor hwn ar 18 Ionawr, 2021. Mae'r papur yn cyflwyno datganiad ar y sefyllfa mewn perthynas â'r materion a ganlyn:

- Sefyllfa gyllideb gyfalaf gychwynnol y Pwyllgor Gwaith ar gyfer 2021/22
- Lefel y gwariant cyfalaf
- Effeithiau benthyca ar y gyllideb refeniw oherwydd costau cyllido cyfalaf
- Costau refeniw parhaus (fel cynhaliaeth)
- Pwysau cyllidebol
- Risgiau
- Effaith ar y Cynllun Ariannol Tymor Canol a Chynllun y Cyngor

Disgwylir manylion y Setliad Terfynol ar gyfer cyllideb 2021/22 gan Lywodraeth Cymru ar 2 March, 2021. O'r herwydd, bydd yn ofynnol i'r Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adain 151 gyflwyno adroddiad ar lafar i'r Pwyllgor Gwaith yn manylu ar y cynigion cyllideb terfynol ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf.

3. SGRIWTINI ARIANNOL – GOSOD CYLLIDEB 2021/22

3.1 Mae sgrwtini ariannol yn llawer mwy nag ychwanegu gwerth at benderfyniadau a wneir gan y Pwyllgor Gwaith. Mae'n ymwneud â sicrhau sgrwtini effeithiol o ran cynllunio, cyflawni a dilyn i fyny'r penderfyniadau allweddol hynny sy'n cael effaith ar drethdalwyr a chymunedau lleol. Dylai sgrwtini felly:

- Ddarparu her effeithiol
- Dal y rheini sy'n gwneud penderfyniadau i gyfrif; a
- Cynorthwyo'r Pwyllgor Gwaith i ddatblygu cyllideb gadarn ar gyfer y flwyddyn i ddod.

4 PANEL SGRIWTINI CYLLID

4.1 Rhoddodd y Panel ystyriaeth i fanylion diweddaraf y cynigion cyllidebol yn ei gyfarfod diwethaf (12 Chwefror, 2021). Bydd crynodeb o drafodaethau'r Panel yn cael ei gyflwyno ar lafar yn y cyfarfod gan y Cynghorydd Dafydd Roberts, Cadeirydd y Panel.

5 Y BROSES AR GYFER YMGYNGHORI Â'R CYHOEDD

5.1 Gwelwyd yr ymarfer ymgynghori yn adeiladu ar y sylfeini cadarn a osodwyd dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf o dan gyfarwyddyd y Cyd-Fwrdd Ymgysylltu ac Ymgynghori a sefydlwyd gyda phartneriaid yn y 3ydd Sector.

5.2 I'r perwyl hynny a chan fod eleni eto'n flwyddyn unigryw o ran amseriad cyhoeddi'r Setliad Cychwynnol ac effaith barhaus Covid-19, gwelwyd y broses ymgynghori yn ymgymryd â'r camau canlynol:

- i. Adroddiad cyllidol i bwrpas sylwadau ar wefan y Cyngor
- ii. Fforwm Cyllid Ysgolion

Gwelwyd y cyfnod ymgynghori hwn yn rhedeg o 19 Ionawr, 2021 tan 2 Chwefror, 2021.

Ynghlwm mae adroddiad y Pennaeth Proffesiwn Adnoddau Dynol a Gwasanaeth Trawsnewid sy'n crynhoi prif negeseuon yr ymgynghoriad cyhoeddus diweddar (**ATODIAD 2**).

6 MATERION SGRIWTINI ALLWEDDOL

6.1 Mae proses gosod cyllideb 2021/22 yn rhoi cyfle i Aelodau Etholedig ystyried a herio goblygiadau'r gyllideb gyfalaf ddrafft ac unrhyw risgiau. Derbyniwyd mewnbyn hefyd trwy'r Panel Sgriwtini Cyllid sydd wedi rhoi ystyriaeth fanwl i'r cynigion cyllidebol drafft terfynol. Yn y rhan hon o'r broses, gofynnir yn awr i'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol gytuno ar ymateb ffurfiol i'w gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith³ ar gynigion cyfalaf cychwynnol y Cyngor ar gyfer cyllideb gyfalaf 2021/22 (gan ddefnyddio'r cwestiynau sgriwtini allweddol ym mharagraff 4 uchod).

6 Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb [gan gynnwys effeithiau ar yr Iaith Gymraeg]

Adnabod yr angen am unrhyw asesiadau effaith nes ymlaen yn y broses.

7 – Goblygiadau Ariannol

Mae'r adroddiad hwn yn trafod y broses ar gyfer gosod cyllideb y Cyngor ar gyfer 2021/22, sy'n cynnwys ystyried y cynigion cyllideb cychwynnol ar gyfer y gyllideb gyfalaf.

8 – Atodiadau:

ATODIAD 1: adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) ar y cyllidebau cyfalaf arfaethedig ar gyfer 2021/22

ATODIAD 2: adroddiad y Pennaeth Proffesiwn Adnoddau Dynol a Gwasanaeth Trawsnewid yn crynhoi negeseuon allweddol o'r ymgynghoriad cyhoeddus a gynhaliwyd yn ddiweddar gan y Cyngor

9 – Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr adroddiad os gwelwch yn dda am unrhyw wybodaeth bellach):

Anwen Davies, Rheolwr Sgriwtini, Cyngor Sir Ynys Môn, Swyddfeydd y Cyngor, Llangefni. LL77 7TW

Dyddiad: 04/02/21

³ Cyfarfod y Pwyllgor Gwaith ar 1 Mawrth, 2021

CYNGOR SIR YNYS MÔN

Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH
Dyddiad:	18 IONAWR 2021
Pwnc:	CYLLIDEB GYFALAF GYCHWYNNOL 2021/22
Deiliad(au) Portffolio:	Y CYNGHORYDD R WILLIAMS
Pennaeth Gwasanaeth / Cyfarwyddwr:	R MARC JONES
Awdur yr Adroddiad: Ffôn: E-bost:	JEMMA ROBINSON 01248 752675 JemmaRobinson@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Amh

A –Argymhelliad/au a rheswm/rhesymau

1. PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1.1** Mae'n ofynnol i'r Pwyllgor Gwaith gynnig cyllideb gyfalaf ar gyfer 2021/22, a fydd yn cael ei chyflwyno i'r Cyngor llawn i'w chymeradwyo yn ei gyfarfod ar 9 Mawrth 2021.

2. Argymhellion

- 2.1** Argymell i'r Cyngor llawn y rhaglen gyfalaf ganlynol ar gyfer 2021/22:-

	Cyf	£'000
Cynlluniau 2020/21 a Ddygwyd Ymlaen	Para 4.1 a Thabl 2	3,970
Adnewyddu / Amnewid Asedau	Para 4.2.2 a Thabl 3	4,167
Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd (Prosiectau Blaenoriaeth)	Para 5.2 - 5.6 a Thabl 4	780
Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd (Yn amodol fod cyllid ar gael)	Para 5.6	325
Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	Para 6	6,600
Cyfrif Refeniw Tai	Para 7	20,313
Cyfanswm y Rhaglen Gyfalaf a Argymhellir 2021/22		36,155
Cyllidir gan:		
Grant Cyfalaf Cyffredinol		2,163
Benthyca â Chefnogaeth Cyffredinol		2,158
Balansau Cyffredinol		596
Balansau Cyffredinol (os oes digon o gyllid ar gael)		325
Benthyca â Chefnogaeth Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif		2,897
Benthyca Digefnogaeth Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif		498
Arian Wrth Gefn CRT a'r Gwarged yn y Flwyddyn		15,639
Benthyca Digefnogaeth gan yr CRT		2,000
Grantiau Allanol		5,909
Cyllid 2020/21 a Ddygwyd Ymlaen		3,970
2021/22 Cyfanswm Cyllid Cyfalaf		36,155

- Nodi'r gofynion cyllido posibl yn y dyfodol ar gyfer 2022/23 ymlaen (Atodiad 1, Tabl 3 a pharagraff 5.3).

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Mae nifer o gynlluniau ychwanegol i'w hystyried yn y rhaglen gyfalaf a'r prif ffactor sy'n sbarduno'r cyllid yw fforddiadwyedd a manteisio i'r eithaf ar gyllid grant allanol.

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Dirprwyir y mater i'r Pwyllgor Gwaith i gynnig y gyllideb gyfalaf.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Amh

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori? Beth oedd eu sylwadau?

1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arwain (UDA)(gorfodol)	Maent wedi'u cynnwys yn yr adroddiad
2	Cyllid / Adran 151(gorfodol)	Amh – adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	Amh
5	Eiddo	Adlewyrchwyd gofynion y gyllideb yn y gyllideb arfaethedig
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	Adlewyrchwyd gofynion y gyllideb yn y gyllideb arfaethedig
7	Caffael	Amh
8	Sgriwtini	
9	Aelodau Lleol	Amh
10	Eraill	

E – Yr effaith ar Genedlaethau'r Dyfodol (os yw'n berthnasol)

1	Sut mae'r penderfyniad hwn yn effeithio ar ein hanghenion hirdymor fel Ynys	Mae'r gyllideb gyfalaf yn sicrhau cyllid i gynnal asedau'r Cyngor ac mae'n rhan o'r strategaeth i gyflawni'r amcanion a nodir yng nghynllun corfforaethol y Cyngor.
2	A yw hwn yn benderfyniad y rhagwelir y bydd yn atal costau / dibyniaethau ar yr Awdurdod yn y dyfodol. Os felly, sut:-	Bydd parhau i gynnal a chadw asedau'r Cyngor yn atal costau mwy yn y dyfodol.
3	A ydym wedi bod yn cydweithio â sefydliadau eraill i ddod i'r penderfyniad hwn, os felly, rhowch wybod â phwy:	Mae prosiectau cyfalaf mewn perthynas ag Ysgolion yr 21ain Ganrif a'r CRT yn cyd-fynd â blaenoriaethau a nodwyd gan Lywodraeth Cymru.

4	A yw dinasyddion Ynys Môn wedi chwarae rhan yn y gwaith o ddrafftio'r ffordd hon ymlaen? Esboniwch sut:-	Bydd y gyllideb gyfalaf yn destun ymgynghoriad ffurfiol ar y gyllideb cyn bod y Cyngor yn ei chymeradwyo'n derfynol ym Mawrth 2021.
5	Amlinellwch pa effaith y mae'r penderfyniad hwn yn ei chael ar yr agenda Cydraddoldeb a'r iaith Gymraeg	Mae elfennau o'r rhaglen gyfalaf yn cyfrannu at yr agenda Cydraddoldeb e.e. Grant Cyfleusterau i'r Anabl, Mynediad i'r Anabl mewn Ysgolion, prynu Llyfrau Chrome ar gyfer disgyblion ysgol.
F - Atodiadau:		
Atodiad 1 – Adroddiad ar Gyllideb Gyfalaf 2021/22 Atodiad 2 – Cyllideb Gyfalaf Arfaethedig 2021/22		
FF - Papurau cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		
Adroddiad y Strategaeth Gyfalaf – Cyngor llawn 10 Mawrth 2020 Cyllideb Gyfalaf 2020/21 – Cyngor llawn 10 Mawrth 2020		

CYLLIDEB GYFALAF DDRAFFT 2021/22

1. CYFLWYNIAD

- 1.1. Mae'r Gyllideb Gyfalaf ddrafft ar gyfer 2021/22, a nodir isod, yn ystyried yr egwyddorion a nodir yn y Strategaeth Gyfalaf a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Mawrth 2020 a'r Cyngor llawn ym mis Mawrth 2020.

2. EGWYDDORION Y STRATEGAETH GYFALAF

- 2.1. Cymeradwywyd y Strategaeth Gyfalaf ar gyfer 2020/21 gan y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor llawn a chaiff ei diweddaru ar gyfer 2021/22 i adlewyrchu'r lefelau cyllid newydd, unrhyw newidiadau ym mlaenoriaethau'r Cyngor ac unrhyw newidiadau a nodir yn Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor ar gyfer 2021/22, a gaiff eu cymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor llawn ym mis Mawrth 2021.

- 2.2. Mae'r Strategaeth Gyfalaf bresennol yn nodi'r egwyddorion canlynol ar gyfer y Cyngor wrth benderfynu ar ei raglen gyfalaf :-

- Bob blwyddyn, bydd cyllid cyfalaf yn cael ei neilltuo i sicrhau y buddsoddir mewn asedau presennol i'w diogelu i'r dyfodol;
- Bydd y Cyngor yn gwneud y mwyaf o gyllid cyfalaf allanol lle bynnag y bo'n bosibl ac yn fforddiadwy;
- Bydd cyllid cyfalaf hefyd yn cael ei flaenoriaethu ar gyfer asedau sydd eu hangen i helpu'r Cyngor i gyflawni ei gyfrifoldebau statudol;
- Mae'r Cyngor yn parhau i ymrwymo i'r Rhaglen Ysgolion 21^{ain} Ganrif a bydd yn parhau i wneud defnydd llawn o'r cyllid allanol sydd ar gael trwy'r Rhaglen.

- 2.3. Aeth y strategaeth wedyn ymlaen i ddarparu ychydig mwy o wybodaeth ar sut y bydd yr egwyddorion hyn yn cael eu darparu a chafodd y pwyntiau allweddol canlynol eu cynnwys:-

- Bod rhaglen Ysgolion 21^{ain} Ganrif yn cael ei hystyried ar wahân i weddill y rhaglen gyfalaf gyffredinol;
- Bod amnewid asedau presennol neu asedau sydd wedi dod i ddiwedd eu hoes yn gostwng costau refeniw a bod swm yn cael ei neilltuo yn y rhaglen gyfalaf bob blwyddyn i wella, neu amnewid, offer TG presennol, cerbydau ac adeiladau'r Cyngor;
- Mae'n ofyniad statudol i gynnig grantiau cyfleusterau i'r anabl a bydd cyllid yn cael ei neilltuo bob blwyddyn yn y rhaglen gyfalaf i gydymffurfio â'r gofyniad hwn; Bydd swm yn cael ei neilltuo bob blwyddyn i gyllido gwelliannau ffyrdd. Bydd y swm yn dibynnu ar y cyllid sydd ei angen i gyflawni unrhyw warantau gwerth isafswm contractau, lefel y cyllid allanol a mewnol sydd ar gael ac asesiad o gyflwr ffyrdd yr Awdurdod;
- Bydd prosiectau sydd angen lefel o gyllid cyfatebol yn cael eu hasesu fesul achos, bydd y penderfyniad i ymrwymo cyllid ai peidio yn seiliedig ar sut mae'r prosiect yn cyd-fynd â blaenoriaethau corfforaethol y Cyngor, unrhyw oblygiadau refeniw parhaus a'r gymhareb o gyllid y Cyngor i'r cyllid grant;
- Ni fydd prosiectau a gyllidir o fenthycia digefnogaeth ond yn cael eu cyflawni os yw'r gostyngiad mewn costau refeniw neu'r incwm uwch a gynhyrchir yn ddigon i dalu am y costau cyllido cyfalaf ychwanegol a greir.

2.4. Mae'r Strategaeth Gyfalaf hefyd yn nodi sut y dylid sgorio unrhyw fid newydd fel a ganlyn:-

- Pa mor agos y bydd y prosiect yn cyfrannu at flaenoriaethau'r Cynllun Corfforaethol – sgôr allan o 20;
- A yw'r prosiect yn denu cyllid allanol sylweddol – sgôr allan o 10;
- A fydd y prosiect yn arwain at arbedion refeniw – sgôr allan o 10;
- A fydd y prosiect yn helpu i liniaru risg gorfforaethol – sgôr allan o 10.

3. CYLLIDO RHAGLEN GYFALAF 2021/22

3.1. Mae'r cyllid sydd ar gael i gyllido'r rhaglen gyfalaf ar gyfer 2021/22 i'w weld yn Nhabl 1 isod. Dylid nodi bod y ffigyrau ar gyfer y Grant Cyfalaf Cyffredinol a'r Benthycâ â Chefnogaeth yn seiliedig ar ffigyrau'r setliad Llywodraeth Leol dros dro. Ni fydd y ffigwr terfynol yn hysbys tan y cyhoeddir ffigyrau'r setliad terfynol ar 2 Mawrth 2021. Mae lefel y cyllid o dan y ddau bennawd wedi parhau yn gymharol gyson dros nifer o flynyddoedd a ni ragwelir y bydd newid sylweddol rhwng y setliad dros dro a'r setliad terfynol.

Tabl 1
Cyllid Cyfalaf a Ragwelir fydd ar gael ar gyfer 2021/22

Ffynhonnell y Cyllid	£'m	£'m
Rhaglen Gyfalaf y Gronfa Gyffredinol		
Cynlluniau/Cyllid a ddygwyd ymlaen o 2020/21	3.970	
Grant Cyfalaf Cyffredinol	2.163	
Benthycâ â Chefnogaeth	2.158	
Derbyniadau Cyfalaf	-	
Arian Cyfalaf Wrth Gefn	-	
TAW Hamdden Wrth Gefn	0.750	
Grantiau Allanol a Chyfraniadau	0.030	
Cyllid ar gyfer y Rhaglen Gyfalaf Gyffredinol (Cronfa'r Cyngor)		9.071
Ysgolion yr 21ain Ganrif		
Benthycâ â Chefnogaeth	2.897	
Benthycâ Digefnogaeth	0.498	
Grant Llywodraeth Cymru	3.205	
Cyllid ar gyfer Ysgolion yr 21ain Ganrif		6.600
Cyfrif Refeniw Tai (CRT)		
Arian wrth gefn CRT	6.079	
CRT - Gwarged yn y flwyddyn	9.560	
Lwfans Atgyweiriadau Mawr Llywodraeth Cymru	2.674	
Benthycâ Digefnogaeth	2.000	
Cyllid ar gyfer CRT		20.313
Cyfanswm Cyllid Cyfalaf 2021/22		35.984

3.2. Mae'r potensial ar gyfer unrhyw dderbyniadau cyfalaf sylweddol yn gyfyngedig gan fod y rhan fwyaf o unrhyw asedau sy'n weddill nad ydynt wedi'u gwerthu eisoes wedi'u clustnodi i gyllido prosiectau cyfalaf presennol neu brosiectau cyfalaf yn y dyfodol (Ysgolion yr 21ain Ganrif, gwelliannau hamdden a mân-ddaliadau).

3.3. Mewn blynyddoedd blaenorol, mae cyllid wedi bod ar gael o gronfa wrth gefn a glustnodwyd yn benodol i gyllido prosiectau cyfalaf. Dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf, defnyddiwyd y gronfa hon fel ffynhonnell cyllido ond mae'r balans wedi gostwng yn sylweddol a bydd y balans sy'n weddill yn cael ei gadw i gyllido unrhyw waith cyfalaf brys a allai godi yn ystod y flwyddyn neu i ddarparu arian cyfatebol pe bai'r cynnig o gyllid grant sylweddol yn cael ei dderbyn yn ystod y flwyddyn a oedd yn gofyn am swm bach o gyllid cyfatebol.

3.4. Mae cyllid y CRT wedi'i glustnodi ar gyfer prosiectau CRT yn unig ac ni ellir ei ddefnyddio ar gyfer unrhyw brosiectau eraill. Mae'r cynllun yn caniatáu defnyddio £6.079m yn 2021/22, gan adael £1.5m fel yr arian wrth gefn parhaus. Mae hyn yn unol â Chynllun Busnes y CRT sydd wedi'i gymeradwyo'n flaenorol gan y Cyngor.

4. RHAGLEN GYFALAF DDRAFFT (Cynlluniau a Ymrwymwyd)

4.1. Cynlluniau 2020/21 a Ddygwyd Ymlaen

Ni fydd y cynlluniau canlynol yn cael eu cwblhau yn 2020/21 a byddant yn cael eu dwyn ymlaen i 2021/22:-

Tabl 2
Cynlluniau 2020/21 a Ddygwyd Ymlaen

Cynlluniau 2020/21 a Ddygwyd Ymlaen	2021/22 £'000	2022/23 £'000	2023/24 £'000
Unedau Porth	2,032	-	-
Porth Twristiaeth	1,290	170	-
Partneriaeth Tirwedd Caergybi	210	190	-
Adfywio Caergybi (Cyfnod II y Fenter Treflun Treftadaeth)	438	350	200
Cyfanswm y Cynlluniau a Ddygwyd Ymlaen	3,970	710	200

4.1.1 Unedau Porth – Cynllun a gyllidir gan grant Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop (ERDF) yw hwn i adeiladu unedau diwydiannol newydd ar safle'r porth, gyda'r prosiect yn cael ei gwblhau ym mis Rhagfyr 2021.

4.1.2 Porth Twristiaeth – Cynllun wedi'i gyllido gan grant yw hwn ac ni fydd angen unrhyw gyllid ychwanegol gan y Cyngor yn 2021/22.

4.1.3 Partneriaeth Tirwedd Caergybi – Cynllun yw hwn sy'n cael ei gyllido'n llawn gan grantiau allanol ac ni fydd angen unrhyw gyllid gan y Cyngor i gwblhau'r cynllun.

4.1.4 Adfywio Caergybi (Cyfnod II y Fenter Treflun Treftadaeth) - Sicrhawyd £75k o gyllid cyfatebol yn 2020/21 ar gyfer y cynllun hwn, gyda'r gweddill yn cael ei gyllido drwy grant. Bydd y cynllun nawr yn rhedeg tan 2023/24 ac ni fydd angen cyllid ychwanegol gan y Cyngor i gwblhau'r cynllun.

4.2. Adnewyddu/Amnewid Asedau Presennol

4.2.1 Bob blwyddyn, neilltuir symiau yn y rhaglen gyfalaf er mwyn cynnal, uwchraddio neu amnewid asedau presennol. Mae'r symiau a neilltuwyd wedi'u hadolygu gan y Tîm Cyllid mewn ymgynghoriad â'r gwasanaeth perthnasol ac argymhellir y symiau canlynol ar gyfer 2021/22:-

- **Grant Cyfleusterau i'r Anabl (DFGs) –** Mewn blynyddoedd blaenorol, neilltuwyd £750k ac ategwyd hyn yn 2018/19 a 2019/20 drwy ddefnyddio grantiau'r Gronfa Gofal Canolraddol. Mae Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol wedi nodi bod y defnydd o grant y Gronfa Gofal Canolraddol i ychwanegu at y gyllideb graidd yn bosibl yn 2021/22 ac, felly, bydd cyllideb graidd o £500k yn ddigonol yn 2021/22, er y bydd angen cynyddu'r gyllideb graidd yn ôl i £750k yn 2022/23.
- **Mynediad i'r Anabl mewn Adeiladau Addysg** - Neilltuwyd £300k i dalu cost yr addasiadau hyn mewn blynyddoedd blaenorol. Mae'r Gwasanaethau Eiddo wedi nodi bod angen gwario £978k mewn 5 ysgol uwchradd ac mae wedi rhaglennu'r gwaith hwn i ddigwydd dros 3 blynedd. O ganlyniad, argymhellir neilltuo £300k eto ar gyfer 2021/22 gan mai dyma ail flwyddyn y rhaglen 3 blynedd.
- **Adnewyddu Ysgolion** – Mae'r ôl-groniad o waith cynnal a chadw sydd angen ei wneud mewn ysgolion yn sylweddol ac ni ellir ei gyllido yn y tymor byr i'r tymor ganol. Er y gall rhywfaint o hyn gael ei liniaru gan raglen Ysgolion yr 21ain Ganrif, mae angen gwneud rhywfaint o waith brys ar adeiladau nad yw'r rhaglen hon yn effeithio arnynt o hyd. Mae'r Tîm Gwasanaethau Eiddo wedi nodi'r gwaith brys pennaf y dylid defnyddio'r dyraniad arferol o £1m arno. Fodd bynnag, yn ddelfrydol, mae angen i'r swm y gellir ei wario ar ysgolion gael ei wneud dros gyfnodau gwyliau er mwyn osgoi risgiau ieched a diogelwch a tharfu ar ysgolion. Mae hyn yn golygu bod angen dechrau rhai prosiectau tymor hir nawr fel y gellir eu cwblhau cyn i risgiau difrifol godi. Mae ysgolion uwchradd yn arbennig mewn cyflwr gwael iawn ac mae angen buddsoddiad sylweddol arnynt. Fodd bynnag, mae rhai materion adeiladau yn hollbwysig ac ni allant aros am raglen Ysgolion yr 21 Ganrif. Yn ddelfrydol, dylai'r Awdurdod neilltuo tua £2.5m y flwyddyn.
- **Adnewyddu Adeiladau heblaw Ysgolion** – Unwaith eto, nodwyd ôl-groniad o waith y mae angen ei wneud yn swyddfeydd y Cyngor, cartrefi preswyl, cyfleusterau gofal dydd, llyfrgelloedd a chanolfannau hamdden ac nid oes digon o gyllid i wneud y gwaith hwn mewn un flwyddyn. Neilltuwyd £600k yn y flwyddyn flaenorol a bydd y lefel hon o gyllid yn ddigonol i dalu cost y rhan fwyaf o'r gwaith blaenoriaeth y mae angen ei wneud.
- **Ail-wynebu Priffyrdd** - Mae priffyrdd wedi asesu bod y dyraniad o £1.250m a ariennir o gyllid cyfalaf craidd y Cyngor yn ddigonol ar gyfer 2021/22. Mae hyn yn amodol ar gyhoeddiad yn y setliad dros dro fod y Grant Adnewyddu Priffyrdd Cyhoeddus eto'n cael ei gyllido gan Lywodraeth Cymru ar yr un lefel ag yn 2020/21. Fodd bynnag, wrth symud ymlaen, mae'r Adroddiad Statws Blynyddol ac Opsiwn yn cadarnhau bod angen cyllideb flynyddol o £2m er mwyn cynnal Cyflwr Ataliol ein ffyrdd. Byddai cyllideb sy'n is na'r swm gofynnol hwn yn anochel yn arwain at lai o effeithlonrwydd a llai o werth am arian gyda chostau ychwanegol i'r Awdurdod Priffyrdd gyda mwy o arian yn cael ei wario ar waith brys a hefyd y risg y bydd mwy o hawliadau trydydd parti yn cael eu gwneud yn erbyn yr Awdurdod. Cynhaliwyd rhaglen Adnewyddu Priffyrdd Llywodraeth Cymru, a neilltuodd £20m gan Lywodraeth Cymru i gynorthwyo Cynghorau i adnewyddu priffyrdd, o 2018-2021 ac, hyd yma, ni chyhoeddwyd unrhyw gyllid pellach i'r perwyl hwn.

Cerbydau – Mae swm o £150k wedi'i neilltuo mewn blynyddoedd blaenorol er mwyn gallu prynu cerbydau newydd yn lle'r rheini sydd wedi cyrraedd diwedd eu hoes ac i brynu cerbydau mwy effeithlon o ran tanwydd / e.e. ceir trydan. Fodd bynnag, yn ychwanegol at brynu cerbydau newydd yn lle hen rai fel mater o drefn, mae bysiau mini cludiant Cymunedol Môn yn cyrraedd diwedd eu hoes ddefnyddiol ac mae angen eu newid, gan fod costau trwsio yn cynyddu ac mae risg gynyddol na fydd cerbydau ar gael pan fyddir eu hangen. Mae rhaglen amnewid wedi cychwyn ac mae angen £45k ychwanegol yn 2021/22. Yn ogystal, bydd angen £100k pellach yn 2022/23 i ail-gychwyn uwchraddio'r fflyd graeanu.

- **Asedau TG** – Mae angen buddsoddiad parhaus i gynnal isadeiledd craidd y Cyngor ac i amnewid dyfeisiau a ddefnyddir gan staff i gael mynediad at systemau. Nodwyd bod angen swm o £171k i gynnal yr isadeiledd craidd a bod angen £121k ar gyfer dyfeisiau bwrdd gwaith. Mewn blynyddoedd blaenorol, ariannwyd costau trwyddedu o gyllid cyfalaf ond gan fod y pwysau ar y gyllideb refeniw wedi lleddfu ychydig, mae'r costau hyn wedi'u trosglwyddo i'r gyllideb refeniw sy'n rhyddhau rhywfaint o arian cyfalaf.

- **Asedau TG (Ysgolion)** - Ym mis Gorffennaf 2019, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru gyllid grant sylweddol o £50m ar gyfer 2019/20 er mwyn trawsnewid Technoleg Addysg o fewn Ysgolion Gwladwriaeth Cymru ymhell i'r dyfodol. Bydd y cyllid o gymorth i sicrhau'r isadeiledd sydd ei hangen ar ysgolion er mwyn gallu bodloni safonau digidol Llywodraeth Cymru. Disgwylir i Lywodraeth Cymru fuddsoddi £30m yn 2020/21, £20m yn 2021/22 a £10m yn 2022/23. Bydd mwyafrif y cyllid ar gyfer 2021/22 (90%, tua £0.270m ar gyfer Ynys Môn) yn cael ei ddal gan Lywodraeth Cymru a bydd awdurdodau lleol yn prynu offer o ffynhonnell ganolog a drefnir gan Lywodraeth Cymru. Darperir 10% (a amcangyfrifir fel £30k ar gyfer Ynys Môn) o'r cyllid i awdurdodau lleol er mwyn cefnogi gweithrediad y cynllun. Mae'r cyllid hwn yn ddibynol ar ymrwymiad y Cyngor i newid yr offer rhyw dro yn y dyfodol pan fydd yn dod i ddiwedd ei oes. Bydd angen trafodaethau pellach fel rhan o gyllidebau yn y dyfodol o ran sut i greu cyllid digonol er mwyn cyllido'r buddsoddiad angenrheidiol pan fydd yr offer yn dod i ddiwedd ei oes defnyddiol.

4.2.2 Ceir crynodeb o'r cyllid craidd yr argymhellir ei ddefnyddio uchod yn Nhabl 3 isod:-

Tabl 3
Cyllid sy'n cael ei argymhell ar gyfer Adnewyddu / Amnewid Asedau
Presennol 2021/22 – 2023/24

Adnewyddu / Amnewid Asedau Presennol	2021/22 £'000	2022/23 £'000	2023/24 £'000
Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl	500	750	750
Mynediad i'r Anabl mewn Adeiladau Addysg	300	300	300
Adnewyddu Ysgolion	1,000	2,500	2,500
Adnewyddu Adeiladau nad ydynt yn Adeiladau Ysgol	600	600	600
Priffyrdd	1,250	2,000	2,000
Cerbydau	195	295	250
Asedau TG	292	292	292
Asedau TG Ysgolion	30	15	-
Cyfanswm	4,167	6,752	6,692

4.2.3 Cyfanswm y Cyllid Cyfalaf Cyffredinol a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru ar gyfer 2021/22 yw £4.321m. Ychydig o gynnydd a fu yn y dyraniad cyfalaf cyffredinol gan Lywodraeth Cymru ers nifer o flynyddoedd wrth i gyllid cyfalaf ychwanegol gael ei gyfeirio at brosiectau penodol e.e. Ysgolion yr 21ain Ganrif. Os bydd y lefel hon o gyllid yn parhau yn 2022/23 a thu hwnt i hynny, bydd rhaglen gyfalaf y Cyngor naill ai wedi ei chyfyngu i adnewyddu ac amnewid yr asedau cyfredol neu bydd yn rhaid lleihau'r dyraniadau a ddangosir uchod er mwyn rhyddhau cyllid i dalu am ymrwymadau eraill.

5. BIDIAU ERAILL AM CYLLID YCHWANEGOL

5.1. Gofynnwyd i'r gwasanaethau gyflwyno bidiau am gyllid cyfalaf. Aseswyd y bidiau hyn gan y Tîm Cyllid, gan ddefnyddio'r dull sgorio a nodwyd yn y Strategaeth Gyfalaf ac yna fe'u gosodwyd yn nhrefn blaenoriaeth gan yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth. Ac eithrio'r rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif a'r Cyfrif Refeniw Tai, cyfanswm y cyllid craidd cyffredinol a oedd ar gael ar gyfer 2021/22 oedd £4.321m, ac mae angen £4.167m ohono ar gyfer yr uchod, gan adael £0.184m i gyllido unrhyw brosiectau untro newydd.

5.2. Ar ôl sgorio'r prosiectau, ac yn dilyn yr adolygiad gan yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth, argymhellir y dylid cynnwys y prosiectau canlynol yn rhaglen gyfalaf 2021/22 (gweler Tabl 4 isod):-

Tabl 4
Prosiectau Cyfalaf Untro a Argymhellir eu Cyllido yn 2021/22

Teitl y Prosiect	Disgrifiad	Swm a Argymhellir £'000
Prosiectau Llesiant Amgylcheddol a Datblygu Economaidd	Cyllid cyfatebol i'w ddefnyddio pan fydd cyllid grant ar gael.	95
Llyfrau Chrome i ysgolion	Cyllido 1,672 o lyfrau Chrome ar gyfer Ysgolion Uwchradd a Chynradd i sicrhau bod llyfrau Chrome ar gael i blant, cynyddu cymhareb y llyfrau Chrome i ddisgyblion a chyfrannu at gynllun ehangach hwb 2019-2023.	305
Ail-wynebu manau chwarae	Ail-wynebu dwy ardal chwarae yn Ysgol Uwchradd Caergybi.	300
Cynlluniau Atal Llifogydd	Darparu Cyllid cyfatebol (15%) ar gyfer cynlluniau ar raddfa fach a hefyd darparu cyllid cyfatebol (15%) ar gyfer cynlluniau mawr wedi'u blaenoriaethu er mwyn denu cyllid grant Llywodraeth Cymru. Felly, byddai grant Llywodraeth Cymru yn dod i gyfanswm o £2.295m.	405
CYFANSWM BIDIAU NEWYDD AM GYLLID CYFALAF YN 2021/22		1,105

- 5.3.** Mae'r bidiau a nodir yn Nhabl 4 yn fwy na'r cyllidarian sydd ar gael o £0.921m a, gan nad yw'r prosiectau'n cynhyrchu unrhyw incwm ychwanegol neu'n lleihau gwariant refeniw, yna nid ystyrir bod benthyca digefnogaeth yn opsiwn. Yr unig opsiwn cyllido sydd ar ôl yw defnyddio, felly, yw balansau cyffredinol y Cyngor.
- 5.4.** Mae balans presennol y Cyngor o gronfeydd cyffredinol wrth gefn yn £7.06m (ar 1 Ebrill 2020) a, gan y rhagwelir ar hyn o bryd y bydd cyllideb refeniw 2020/21 yn tanwario £1m, mae potensial i'r gronfa gyffredinol gynyddu i tua £8m erbyn diwedd blwyddyn ariannol 2020/21. Mae'r Cyngor wedi gosod targed o 5% o'r gyllideb refeniw net fel y targed ar gyfer y lefel isaf o falansau cyffredinol ac yn seiliedig ar y gyllideb refeniw arfaethedig ar gyfer 2021/22 byddai hyn yn cyfateb i isafswm balans o tua £7.0m.
- 5.5.** Pe bai'r balansau cyffredinol yn codi i £8m mae potensial i ddefnyddio £1m o falansau cyffredinol i gyllido'r gwariant cyfalaf ychwanegol yn 2021/22. Fodd bynnag, pe bai sefyllfa'r gyllideb refeniw yn gwaethygu dros ail hanner y flwyddyn ariannol, gall lefel y cyllid sydd ar gael fod yn llai na £1m.
- 5.6.** O'r 4 cynllun a nodir yn Nhabl 4, ystyrir bod y cyllid cyfatebol ar gyfer prosiectau Datblygu Economaidd a phrynu llyfrau Chrome i ddisgyblion yn gynlluniau blaenoriaeth y mae angen eu cyllido'n llawn yn 2021/22. Os nad oes digon o arian wrth gefn ar gael h.y. bod lefel y cronfeydd wrth gefn yn is na'r hyn a ragwelwyd, yna gellir cwtdogi'r ddau gynllun terfynol fel a ganlyn:-
- Gall cwtdogi'r gwaith o osod wyneb newydd ar y ddwy ardal chwarae yn Ysgol Uwchradd Caergybi fel mai un yn unig a gwblheir yn 2021/22. Bydd hyn yn lleihau cost y cynllun tua £100k.
 - Mae'r cyllid cyfatebol ar gyfer y cynlluniau atal llifogydd yn cynnwys £225k fel cyllid cyfatebol i wneud cynllun atal llifogydd gwerth £1.5m yn Nhraeth Coch. Er y byddai peidio â sicrhau bod y cyllid cyfatebol ar gael ar gyfer y cynllun hwn yn arwain at golli £1.275m yng ngrant Llywodraeth Cymru, ystyrir bod y cynllun yn gynllun is o ran blaenoriaeth na'r cynlluniau mawr eraill yn y Fali a Phorthaethwy sydd wedi'u cynnwys yn y rhaglen gyfalaf.
- 5.7.** Nododd y broses bidio hefyd nifer o brosiectau nad oes angen cyllid arnynt yn 2021/22 ond y gallai fod angen eu cyllido yn 2022/23 neu wedi hynny. Mae'r rhain yn cynnwys y canlynol:-
- TGCh ysgolion – Ym mis Gorffennaf 2019, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru gyllid grant sylweddol o £50m ar gyfer 2019/20 i drawsnewid Technoleg Addysg o fewn Ysgolion Gwladwriaeth Cymru ymhell i'r dyfodol. Bydd y cyllid yn helpu i roi'r isadeiledd hwb sydd ei angen ar ysgolion i fodloni safonau digidol Llywodraeth Cymru. Mae disgwyl i Lywodraeth Cymru fuddsoddi £30m yn 2020/21 ac, £20m yn 2021/22 ac yn olaf, £10m yn 2022/23. Llywodraeth Cymru fydd yn dal y rhan fwyaf o'r cyllid ar gyfer 2021/22 (90%, tua £0.270m ar gyfer Ynys Môn) a bydd awdurdodau lleol yn prynu offer o ffynhonnell ganolog a drefnir gan Lywodraeth Cymru. Darperir 10% (tua £30k ar gyfer Ynys Môn) o'r cyllid i awdurdodau lleol i helpu i weithredu'r rhaglen. Mae'r cyllid hwn yn dibynnu ar ymrwymiad y Cyngor i ddisodli'r offer rywbryd yn y dyfodol pan fydd yn cyrraedd diwedd ei oes. Y ffordd hawsaf o wneud hyn yw neilltuo cyllid cyfalaf bob blwyddyn i greu cronfa wrth gefn fydd ar gael pan fydd angen. Byddai swm o £500k y flwyddyn dros 4 blynedd o 2021/22 yn sicrhau cronfa o £2m o fewn pedair blynedd.

- Cynllun lliniaru llifogydd ar y B5109 yn Fryars Bay. Gan nad oes unrhyw eiddo mewn perygl o lifogydd yn yr ardal hon, nid yw'r cynllun yn denu cyllid grant gan Lywodraeth Cymru o dan ei gynllun presennol. Os bydd cyllid grant ar gael, efallai y bydd angen i'r Cyngor ystyried rhyddhau cyllid cyfatebol er mwyn cwblhau'r gwaith lliniaru.
- Mae gwasanaethau dydd anabledd dysgu'n cael eu hadolygu ar hyn o bryd. Mae'n bosibl bydd canlyniad yr adolygiad hwnnw'n argymhell buddsoddi cyllid cyfalaf mewn un neu ddwy ganolfan er mwyn moderneiddio'r gwasanaeth. Nid yw'n glir ar hyn o bryd faint o gyllid cyfalaf fyddai ei angen ond mae'n debygol o fod yn swm sylweddol.
- Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn paratoi cynllun gwella cyfleusterau hamdden er mwyn nodi'r hyn fydd ei angen i gynnal a gwella'r cyfleusterau hamdden yn nhair prif ganolfan hamdden y Cyngor. Mae tua £750k mewn cronfa wrth gefn benodol ar gyfer hamdden a gellid cynyddu'r cyllid sydd ar gael trwy werthu'r cwrs golff, os bydd y Cyngor yn dod i'r casgliad hwnnw. Fodd bynnag, mae angen llawer mwy o gyllid na hynny a bydd angen cyllid allanol ychwanegol i'w weithredu.
- Mae offer y cynllun Cyswllt Môn presennol yn agos at ddiwedd ei oes ddefnyddiol ac, er mwyn cynnal y cysylltiadau â'r sefydliadau a wasanaethir ganddo ar hyn o bryd, bydd angen am newid yr offer neu drosglwyddo'r cysylltiadau i Rwydwaith Prosiect Cydgasglu Band Eang y Sector Cyhoeddus (PSBA). Amcangyfrifir y bydd angen £180k dros gyfnod o 3 blynedd i gwblhau'r trosglwyddiad. Fodd bynnag, byddai symud i ffwrdd o Cyswllt Môn yn golygu y gellid gwerthu'r mastiau a byddai hynny'n cynhyrchu derbyniadau cyfalaf.
- Mae'r Cyngor wedi buddsoddi symiau dros y blynyddoedd diwethaf i foderneiddio ei brosesau busnes trwy fuddsoddi mewn systemau swyddfa gefn a gweithredu'r system Rheoli Perthynas Cwsmer (CRM). Y cam nesaf yw dechrau datblygu systemau ymateb awtomataidd i ddelio ag ymholiadau gan gwsmeriaid (ChatBots). Er nad yw'r Cyngor mewn sefyllfa i weithredu'r dechnoleg ar hyn o bryd, nodwyd yr angen i fuddsoddi mewn technoleg o'r fath fel bid cyfalaf i'r dyfodol.

6. YSGOLION YR 21AIN GANRIF

- 6.1.** O ganlyniad i'r cyllid sylweddol y bydd y cynlluniau'n ei ddenu gan Lywodraeth Cymru a'r angen i foderneiddio'r stad ysgolion bresennol, mae'r Cyngor wedi ymrwymo i gyllido'r cynlluniau hyn drwy'r defnydd o fenthycia digefnogaeth a'r derbyniadau cyfalaf yn sgil gwerthu hen safleoedd ysgolion. Mae Rhaglen Gyfalaf 2021/22 yn golygu y gellir cwblhau prosiectau Band A â chychwyn prosiectau Band B. Penderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith fydd pa brosiectau i ymgymryd â nhw a phryd y byddant yn dechrau.
- 6.2.** Amcangyfrifir mai cost y rhaglen yn 2021/22 yw £6.600m (yn net o unrhyw dderbyniadau cyfalaf) a fydd yn cael ei gyllido drwy grant o £3.205m gan Lywodraeth Cymru, £2.897m o fenthycia â chefnogaeth a £0.498m o fenthycia digefnogaeth.

7. CYFRIF REFENIW TAI

- 7.1.** Mae'r Cyfrif Refeniw Tai yn gyfrif wedi'i glustnodi o ran gwariant refeniw a chyfalaf. Bydd y rhaglen arfaethedig ar gyfer 2021/22 yn parhau i fuddsoddi yn y stoc bresennol er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth barhaus â safonau SATC, gyda £9.555m yn cael ei fuddsoddi. Bydd £10.758m arall yn cael ei wario ar ddatblygu eiddo newydd ac mewn prynu eiddo hawl i brynu yn ôl.

- 7.2. Bydd y rhaglen yn cael ei chyllido drwy: Arian Wrth Gefn y CRT (£6.079m), gwarged y refeniw a grëwyd yn 2021/22 (£9.560m), grantiau Llywodraeth Cymru (£2.674m) a benthyca digefnogaeth newydd (£2.000m).

8. CRYNODEB RHAGLEN GYFALAF A ARGYMHELLIR 2021/22

- 8.1. Ceir crynodeb o'r rhaglen gyfalaf a argymhellir ar gyfer 2021/22 yn Nhabl 5 isod a cheir dadansoddiad manylach yn Atodiad 2:-

Tabl 5
Crynodeb o'r Rhaglen Gyfalaf a Argymhellir 2021/22

	Cyf	£'000
Cynlluniau 2020/21 a Ddygwyd Ymlaen	Para 4.1 a Thabl 2	3,970
Adnewyddu / Amnewid Asedau	Para 4.2.2 a Thabl 3	4,167
Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd (Prosiectau Blaenoriaeth)	Para 5.2 - 5.6 a Thabl 4	780
Prosiectau Cyfalaf Untro Newydd (Yn amodol for cyllid ar gael)	Para 5.6	325
Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	Para 6	6,600
Cyfrif Refeniw Tai	Para 7	20,313
Cyfanswm y Rhaglen Gyfalaf a Argymhellir 2021/22		36,155
Cyllidir drwy:		
Grant Cyfalaf Cyffredinol		2,163
Benthyca â Chefnogaeth Cyffredinol		2,158
Balansau Cyffredinol		596
Balansau Cyffredinol (os oes digon o gyllid ar gael)		325
Benthyca â Chefnogaeth Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif		2,897
Benthyca Digefnogaeth Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif		498
Arian Wrth Gefn CRT a'r Gwarged yn y flwyddyn		15,639
Benthyca Digefnogaeth CRT		2,000
Grantiau Allanol		5,909
Cyllid 2020/21 a Ddygwyd Ymlaen		3,970
2021/22 Cyfanswm Cyllid Cyfalaf		36,155

Ymateb i Gynigion Cychwynnol y Pwyllgor Gwaith ar gyfer Cyllideb 2021/22

CYNGOR SIR YNYS MÔN

Chwefror 2021

Awdur - Gethin Morgan, Rheolwr Cynllunio Busnes, Rhaglenni a Pherfformiad

Pennaeth Gwasanaeth - Carys Edwards, Pennaeth Adnoddau Dynol a Thrawsnewid

1. Rhagarweiniad

- 1.1. Yn ddiweddar, cynhaliodd y Cyngor ymarfer ymgynghori ar y cynigion cyllidebol cychwynnol y cytunwyd arnynt gan y Pwyllgor Gwaith. Rhedodd y cyfnod ymgynghori am bythefnos o 19 Ionawr tan 2 Chwefror 2021 ac roedd yn canolbwyntio ar gynigion a gyflynwyd o blith holl wasanaethau'r Cyngor.
- 1.2. Canlyniad y broses flynyddol o osod cyllideb oedd y cynigion hyn ac ymgynghorwyd arnynt er mwyn cael barn y cyhoedd ac i sicrhau bod y Pwyllgor Gwaith (wrth i'r broses ddirwyn i ben) yn gallu gwneud argymhellion gwybodus.
- 1.3. Ystyriwyd ystod eang o gynigion megis cynnydd ychwanegol o 1.1% yn y Dreth Gyngor ar ben y 2.65% a glustnodwyd eisoes fel cynnydd blynyddol, a hynny er mwyn ariannu gwasanaethau hanfodol y Cyngor ac i fuddsoddi mewn delio â phwysau costau o ganlyniad i'r pandemig.
- 1.4. Rhoddwyd cyhoeddusrwydd i'r cynigion hyn mewn sawl ffordd ond defnyddiwyd llawer mwy o ddulliau digidol i'w hysbysebu nag mewn blynyddoedd blaenorol;
 - 1.4.1. Cyhoeddwyd y cynigion ar wefan y Cyngor (hafan)
 - 1.4.2. Defnydd helaeth o gyfryngau cymdeithasol - Twitter, Facebook ac Instagram i hysbysebu'r cynigion i ystod ehangach o drigolion

Nod pob un o'r sianeli uchod oedd rhoi cyhoeddusrwydd a chreu brwdfrydedd ymhlith dinasyddion a staff i ymgysylltu â'r cynigion cychwynnol ac ymateb iddynt .

- 1.5. Gofynnwyd i ddinasyddion, partneriaid a staff ymateb i'r ymgynghoriad trwy'r dulliau canlynol:
 - Arolwg ar-lein ar ein gwefan
 - E-bost

Dilynodd yr ymgynghoriad eleni batrwm tebyg i ddigwyddiadau ymgynghori a gynhaliwyd yn y blynyddoedd diwethaf, ond nid oedd mor eang oherwydd yr amserlen fyrrach a orfodwyd ar y Cyngor gan Lywodraeth Cymru ac wrth gwrs effaith y pandemig ar y gallu i ymgynghori wyneb yn wyneb â thrigolion Ynys Môn. O ganlyniad, rhoddwyd y pwyslais eto eleni ar gael ymateb electronig trwy wneud defnydd helaeth o gyfryngau cymdeithasol o ganlyniad i'r cyfyngiadau sy'n gysylltiedig â'r pandemig a'r ffaith na allai cyfarfodydd cyhoeddus arferol gymryd lle.

Cafodd y cynigion eu marchnata fel a ganlyn trwy'r sianeli cyfryngau cymdeithasol canlynol -

13 gwaith trwy gyfrif facebook Cymraeg

13 gwaith trwy gyfrif Facebook Saesneg

13 gwaith trwy gyfrif Twitter Cymraeg

13 gwaith trwy gyfrif Twitter Saesneg

3 gwaith trwy gyfrif Instagram dwyieithog

Derbyniodd y Cyngor bron i 600 o ymatebion trwy ddulliau electronig. Derbyniwyd gohebiaeth hefyd trwy e-bost. Mae'r ymatebion hyn yn nifer gweddol fawr o gymharu â'r niferoedd a gafwyd mewn ymateb i'r broses gosod cyllideb flynyddol yn y gorffennol pan gafwyd oddeutu 500 o ymatebion bob blwyddyn ar gyfartaledd. Yr eithriad oedd pan dderbyniwyd mwy na 5,000 o ymatebion i'r ymgynghoriad yn 2019/20

O gofio bod ymgynghoriad eleni wedi rhedeg am bythefnos yn unig, mae hwn yn ymateb priodol gan drigolion Ynys Môn i'r ymgynghoriad ac yn un i'w groesawu.

Mae'r canlyniadau / canfyddiadau fel a ganlyn -

1. Ydych chi'n cytuno i gynnydd ychwanegol o 1.1% yn y Dreth Gyngor gan y Cyngor Sir er mwyn ariannu'r gweithgareddau / gwasanaethau uchod?				
			Canran	Nifer yr ymatebion
1	Ydw		12.33%	72
2	Nac ydw		87.67%	512
			Wedi ateb	584
			Heb ateb	4

Mae'r ymateb uchod yn dangos nad yw'r mwyafrif (bron i 9 o bob 10 o bobl) a ymatebodd i'r ymgynghoriad yn cytuno â'r cynnig i gynnydd ychwanegol o 1.1% yn y Dreth Gyngor er mwyn ariannu'r gweithgareddau a nodwyd yn yr ymgynghoriad.

2.Os nad ydych yn cytuno, pa weithgareddau / gwasanaethau o blith yr isod y credwch y dylai'r Cyngor Sir roi blaenoriaeth iddynt a'u hariannu o gynnydd yn y Dreth Gyngor ? (dewiswch gynifer o'r opsiynau isod y credwch y dylid eu hariannu)

			Canran	Nifer yr ymatebion
1	Cyflwyno rhaglen Staff Proffesiynol Lefel Mynediad newydd i ddarparu cyfleoedd i bobl ifanc lleol		14.23%	76

2.Os nad ydych yn cytuno, pa weithgareddau / gwasanaethau o blith yr isod y credwch y dylai'r Cyngor Sir roi blaenoriaeth iddynt a'u hariannu o gynnydd yn y Dreth Gyngor ? (dewiswch gynifer o'r opsiynau isod y credwch y dylid eu hariannu)

			Canran	Nifer yr ymatebion
2	Cynyddu Capasiti'r Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd i gynnal iechyd y cyhoedd ar Ynys Môn yn y dyfodol		18.54%	99
3	Gwella darpariaeth addysgol ar gyfer y dysgwyr mwyaf bregus yn CA4 drwy wneud buddsoddiad ychwanegol yn y gwasanaeth Cynhwysiant Addysg		19.10%	102
4	Cymorth TG ychwanegol i Ysgolion i alluogi a chynyddu gweithgarwch TG mewn Addysg		21.54%	115
5	Rheoli traethau a'r blaendraethau yn well ynghyd a gwella trefniadau casglu data er mwyn cynorthwyo buddsoddiad mewn Twristiaeth yn y dyfodol		14.23%	76
6	Addasiadau Newid Hinsawdd		15.17%	81
7	Dim un o'r uchod – parhau fel yr ydych heb fod angen buddsoddiad pellach		45.69%	244
			Wedi ateb	534
			Heb ateb	54

Mae'r uchod yn rhoi darlun o ble y byddai'r rheini nad ydynt eisiau gweld cynnydd o 1.1% yn y Dreth Gyngor i ariannu Gwasanaethau'r Cyngor yn blaenoriaethu pe bai angen. Gellir gweld yn glir y byddai'r mwyafrif yn parhau i nodi na ddylid buddsoddi o gwbl ac y dylai'r Cyngor barhau fel y mae

heb yr angen i wneud buddsoddiad pellach. Yr opsiwn hwn a gafodd yr ymateb mwyaf, sef oddeutu 46% a'r ail uchaf oedd buddsoddiad ychwanegol mewn cymorth TG i ysgolion er mwyn galluogi a chefnogi mwy o weithgaredd TG yn y maes addysg.

2. Er mwyn cefnogi'r mentrau hyn ymhellach a chodi swm arfaethedig o £100,000, mae'r Cyngor hefyd yn cynnig codi ffioedd parcio ceir mewn lleoliadau glan môr gan ei fod wedi dod i'r casgliad bod y ffioedd presennol yn isel o gymharu ag awdurdodau a chyrchfannau eraill ac mae'n credu bod lle i gynyddu'r ffioedd hyn.

Mae'r Cyngor yn cynnig cynyddu'r ffioedd fel a ganlyn –

Hyd at 1 Awr – Ffi Bresennol £1.00, Ffi Newydd Arfaethedig £1.00

Hyd at 2 Awr – Ffi Bresennol £2.00, Ffi Newydd Arfaethedig £3.00

Hyd at 4 Awr – Ffi Bresennol £3.50, Ffi Newydd Arfaethedig £6.00

Hyd at 12 Awr – Ffi Bresennol £4.50, Ffi Newydd Arfaethedig £10.00

Hyd at 12 Awr (car a threlar) – Ffi Bresennol £6.00, Ffi Newydd Arfaethedig £20.00

A fydddech chi'n cytuno â'r cynigion hyn

			Canran	Nifer yr ymatebion
1	Byddwn		38.50%	226
2	Na fyddwn		61.50%	361
			Wedi ateb	587
			Heb ateb	1

Mae'r cwestiwn uchod sy'n ymwneud â ffioedd parcio uwch yn dangos rhaniad clir ym marn ymatebwyr gyda rhaniad bras o 60:40 yn erbyn cynnig o'r fath. Derbyniwyd gohebiaeth gan Glwb Hwyllo a Chwaraeon Dŵr lleol ynghylch y cynnig uchod, a oedd yn nodi -

“The Club recognise that the Covid 19 Pandemic has put enormous strain on Council budgets and reductions in the support from the UK Government via the Welsh Assembly over the years have forced local councils across Wales to have to make difficult decisions.

However, Members had a number of concerns about the potential impact a substantial increase in car parking fees could have on Club participation levels”. Mae gan y Clwb ei hun dros 600 o aelodau, ac mae tua 250 ohonynt yn blant.

Mae'r Clwb yn ei ymateb yn gofyn i'r Cyngor Sir gydnabod ei bryder, gan fod llawer o'i aelodau yn ddefnyddio maes parcio Traeth Bychan yn rheolaidd am ddiwrnod llawn. Gallai cynnydd afresymol yn y ffi nid yn unig effeithio ar gyfranogiad yng ngweithgareddau'r Clwb, ar y dŵr ac oddi ar y dwr, ond gall hefyd ostwng ffynhonnell o incwm tymor hir i'r Cyngor Sir, sef incwm sicr i bob pwrpas am y tymor cyfan .

Mae hefyd yn deall bod y Cyngor yn cynnig cyflwyno peiriannau tocynnau mwy modern mewn rhai meysydd parcio. Os yw hyn yn wir, byddai'r Clwb yn cynnig y byddai o fudd i'r Clwb a'r Cyngor Sir gyflwyno cynllun sy'n gwobrwyo'r rheini sy'n defnyddio meysydd parcio'n rheolaidd, fel aelodau'r clwb, trwy gynnig disgownt teyrngarwch i ddefnyddwyr sy'n barod i brynu blociau o docynnau parcio ymlaen llaw.

Mae cynnig tebyg (sef y gellid codi tâl parcio is ar drigolion) hefyd wedi'i gynnig gan aelod etholedig i'w ystyried ymhellach.

3. Mae'r Cyngor hefyd yn cynnig defnyddio rhywfaint o'i arian wrth gefn cyffredinol i gyllido'r prosiectau gwella unwaith ac am byth canlynol -

Prosiectau Datblygu Economaidd a llesiant amgylcheddol. Arian cyfatebol i'w ddefnyddio pan fydd arian grant allanol ar gael i'w hawlio er mwyn gwireddu prosiectau fydd o fudd i'r Ynys- £95,000

Cyfrifiaduron Chromebook ar gyfer ysgolion. Cyllido 1,672 o gyfrifiaduron Chromebook ar gyfer ysgolion Uwchradd a Chynradd i sicrhau bod cyfrifiaduron Chromebook ar gael i ddisgyblion, cynyddu cymhareb y cyfrifiaduron Chromebook i ddisgyblion a chyfrannu at gynllun ehangach Hwb 2019-2023 - £305,000

Ailwynebu ardaloedd chwarae. Ailwynebu dwy ardal chwarae yn Ysgol Uwchradd Caergybi - £300,000

Cynlluniau Atal Llifogydd. Darparu arian cyfatebol (15%) ar gyfer cynlluniau ar raddfa fach a darparu arian cyfatebol (15%) ar gyfer cynlluniau mawr a flaenoriaethwyd er mwyn denu arian grant gan Lywodraeth Cymru. Felly, byddai grant LIC yn dod i gyfanswm o £2.295m ac yn caniatáu adeiladu Cynlluniau Atal Llifogydd yn Nhraeth Coch, Porthaethwy a Fali- £405,000

Ydych chi'n cytuno â'r gweithgareddau a gynigir uchod?

			Canran	Nifer yr ymatebion
1	Ydw		51.55%	300
2	Nac ydw		48.45%	282
			Wedi ateb	582
			Heb ateb	6

Mae'r ymateb i gynnig y Cyngor ynghylch sut i ddefnyddio ei gyllid cyfalaf dros y 12 mis nesaf yn groes i'r sylwadau blaenorol, gyda mwyafrif bach o blaid y cynnig.

Ceir sylwadau pellach ynghylch rhai o'r cynigion hyn a barn ymatebwyr mewn ateb i gwestiwn olaf yr ymgynghoriad fel a ganlyn.

5. Os nad ydych yn cytuno, ymhle ac ar beth ddylai'r Cyngor fuddsoddi yn ystod y 12 mis nesaf?

Mae'r ymatebion i'r cwestiwn hwn wedi eu rhannu ar sail thematig fel y gellir eu dadansoddi'n rhwyddach. Fe'u rhestrir yn nhrefn nifer yr ymatebion h.y. y nifer fwyaf yn gyntaf / y nifer lleiaf yn olaf.

Anfodlon: 69

Dyma'r nifer a oedd yn anfodlon â'r awgrym o gynyddu'r dreth gyngor. Gwnaed sawl pwynt, ond fe wnaeth ychydig o themâu godi'n amlach na rhai eraill. Ail gartrefi - neu gartrefi gwyliau - oedd y brif thema y cafwyd ymatebion iddi. Roedd teimlad y dylai'r Cyngor fod yn ceisio cynyddu'r dreth ar gyfer y rheini nad ydynt yn byw yn Ynys Môn trwy gydol y flwyddyn ac sy'n berchen ar gartrefi gwyliau, yn hytrach na chynyddu'r dreth gyngor yn gyffredinol. Ar ben hynny, roedd ymatebwyr yn awyddus i nodi bod llawer o'r rhai sy'n berchen ar ail gartrefi yn elwa trwy redeg eu hail gartrefi fel 'AirBnB'. Nododd ymatebwyr hefyd ei bod yn annheg iawn awgrymu cynyddu'r dreth gyngor gan ystyried bod tâl o £35 bellach am wagio biniau gwyrdd, ynghyd â'r baich a'r gost sy'n gysylltiedig â'r pandemig. Roedd llawer o bobl yn teimlo'n gryf na allent ddelio ag unrhyw gostau pellach. Yn olaf, roedd rhai ymatebwyr eisiau sicrhau bod eu teimladau'n cael eu clywed o ran pa mor dda y mae rhai o'r cynghorwyr yn cael eu talu.

I ffwrdd o'r dreth gyngor, roedd mwyafrif y bobl a ymatebodd yn hollol yn erbyn y syniad o gynyddu ffioedd parcio ceir ar draethau a chyrchfannau twristiaeth eraill. Yn gyffredinol, roeddent yn teimlo y byddai'n achosi mwy o broblemau - pobl yn parcio ar ochrau ffyrdd a'r pryder y gallai droi rhai twristiaid i ffwrdd. Mae'r safbwyntiau hyn yn cyd-fynd â barn y Clwb Hwyllo a Chwaraeon Dŵr a grybwyllwyd eisoes.

- **Dim Gwariant Pellach - Gwneud gyda'r hyn sydd gennym eisoes: 38**

Yn gyffredinol, roedd nifer o ymatebwyr yn teimlo y byddai'n well ganddynt, oherwydd Covid, weld dim buddsoddiad ychwanegol yn cael ei wneud gan y Cyngor Sir eleni os yw'n golygu bod yn rhaid cynyddu eu treth gyngor.

- **Priffyrdd 35**

Roedd nifer o ymatebwyr yn awyddus i nodi eu bod am weld gwelliant i'r ffyrdd ar Ynys Môn. Ar ben hynny, nid oedd hon yn farn a leisiwyd mewn rhai ardaloedd o'r ynys yn unig gan mai dyna oedd y farn gyffredinol ledled yr ynys gyfan. Tynnodd ymatebwyr sylw'n aml at y ffaith bod tyllau yn y ffyrdd ac wynebau gwael y ffyrdd wedi achosi difrod i'w ceir.

- **Addysg: 27**

Yn gyffredinol, roedd ymatebwyr yn gefnogol iawn i'r syniad o sicrhau 'chromebooks' i'r ysgolion. Gellir gweld hyn yn nifer y bobl a gefnogodd welliant mewn addysg. Fodd bynnag, roedd yr ardal chwarae gwerth £300,000 yng Nghaergybi yn cael ei weld fel swm 'hurt' o arian i'w wario ar gyfleuster o'r fath.

- **Cynlluniau Atal Llifogydd: 23**

Roedd yr ymatebwyr yn gefnogol iawn i wneud gwaith ychwanegol ar gyfer cynlluniau lleddfu llifogydd. Cyfeiriodd llawer at y llifogydd diweddar fel eu rheswm dros fod eisiau cyllid ychwanegol ar gyfer cynlluniau atal llifogydd mewn gwahanol rannau o'r Ynys.

- **Iechyd a Llesiant: 20**

Mae sawl elfen wahanol i'r ymatebion i'r pwynt hwn. Yn gyntaf, mae llawer o ymatebwyr yn teimlo bod angen cyllid ychwanegol tuag at sicrhau bod oedolion a phlant yn gallu derbyn gwasanaeth cwnsela iechyd meddwl pan fyddant ei angen. Roedd teimlad hefyd bod angen sicrhau bod arian ar gael tuag at les teuluoedd sy'n byw mewn tlodi. Yn olaf, roedd ychydig o ymatebwyr hefyd yn teimlo bod angen cymorth ychwanegol i'r henoed a'r anabl.

- **Mwy o Weithgareddau: 17**

Roedd llawer yn awyddus i weld mwy o lwybrau beicio a llwybrau cerdded ar yr ynys - yn enwedig ffyrdd o amgylch ardal Llangefni. Nododd pobl hefyd yr hoffent weld mwy o feysydd chwarae, neu feysydd chwarae'n cael eu hadnewyddu - gan dynnu sylw nad oes digon o fannau i blant chwarae mewn sawl ardal. Gellir cyplysu'r pwynt hwn â'r sylwadau a nodir uchod ynghylch iechyd a lles trigolion.

- **Tai: 15**

Gwnaed dau brif bwynt yma. Roedd ymatebwyr yn awyddus i weld cynnydd yn nifer y tai sydd ar gael i brynwyr tro cyntaf - hoffent weld menter gan y Cyngor sy'n cefnogi pobl iau i brynu eu tŷ cyntaf. Yn ail, roeddent yn awyddus i weld naill ai mwy o dai Cyngor yn cael eu prynu, neu welliant yng nghyflwr amryw o dai Cyngor.

- **Sbwriel a Gwastraff: 13**

Roedd yr ymateb hwn yn canolbwyntio'n enfawr ar faterion baw cŵn yn fwy na dim. Mae pobl wedi cael llond bol ar weld baw cŵn ar draethau a hoffent weld cyllid ychwanegol yn cael ei roi tuag at gael biniau ar draethau.

- **Gwella cymunedau: 11**

Roedd thema gyffredinol - yn enwedig o ran Caergybi - bod ymatebwyr eisiau gweld gwelliannau i drefi. Yn y bôn, roeddent yn awyddus i weld hen adeiladau blinedig yn cael eu hadnewyddu a'u gwneud i edrych yn fwy deniadol.

- **Busnesau Bach: 10**

Teimlai ymatebwyr fod angen cyllid ychwanegol ar fusnesau bach er mwyn eu helpu trwy'r pandemig. Mae effaith Covid wedi bod yn gostus iawn i fusnesau bach sydd wedi gorfod cau o ganlyniad i gyfyngiadau cyfnodau clo.

- **Twristiaeth: 10**

Roedd ymatebwyr yn teimlo y dylid sicrhau bod arian ar gael ar gyfer gweithgareddau twristiaeth. Roeddent yn teimlo mai twristiaeth oedd y ffordd orau i chwistrellu arian i'r economi leol ar ôl Covid, ac felly roeddent yn teimlo y dylai'r Cyngor geisio buddsoddi mewn atyniadau a allai ddenu mwy o bobl i ymweld ag Ynys Môn. Roedd hwn yn cael ei weld fel cyfle.

- **Mwy o gyfleon am swyddi: 9**

Roedd nifer fach o ymatebwyr yn awyddus i weld buddsoddiad yn cael ei wneud i sicrhau bod pobl Ynys Môn yn gallu cael swyddi. Amlygodd 5 o'r ymatebwyr yr hoffent weld cynnydd yn nifer y cyfleoedd i bobl ifanc yn benodol.

- **Gwella'r Amgylchedd: 6**

Soniodd ychydig o ymatebwyr yr hoffent weld cyllid ar gael er mwyn sicrhau bod Ynys Môn yn fwy ecogyfeillgar. Roedd yr ymatebion yn amrywio o fod eisiau gweld mwy o orsafoedd gwefru ceir trydan, i fod eisiau gweld mwy o goed ac ati yn cael eu plannu.